

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

Näkökulmia tulevaisuuden perusopetukseen ja opetussuunnitelmaudistukseen

Arja-Sisko Holappa
Koulutoimentarkastaja, KT

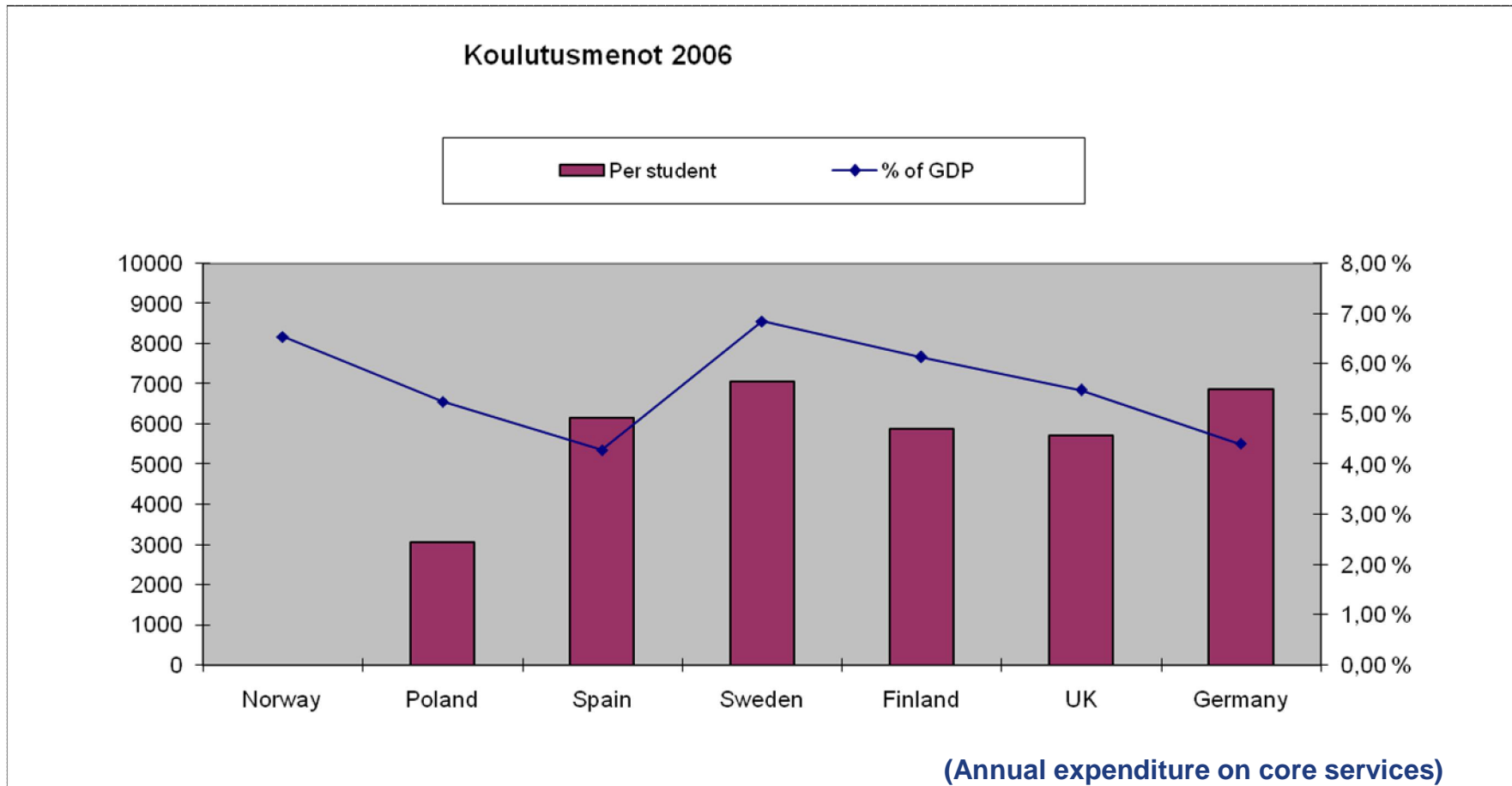

Miksi uudistaa peruskoulua?

- Eikös kaikki ole jo hyvin?
 - Pisa –tulokset, koulutuksen kärkimaa
 - Suomalaiset ovat eurooppalaisista kaikkein tyytyväisimpiä koulutusjärjestelmäänsä (Eurobarometer Special Surveys)
- Ja yhteisökin (kunta) voi hyvin?
 - Kansalaisten onnellisuusmittauksissa kärkisijoilla (Eurofound, Cambridge, Leicester)
 - Kilpailukykymittauksissa edelleen kärjen tuntumassa (World Economic Forum)
 - Hallinnon etiikka ja tehokkuus – kärkimaita (Transparency International)
 - Legatum prosperity index 2009, ykkössija
 - Kansalaiset tyytyväisiä kuntapalveluihin ja valmiita maksamaan niistä (KAKS barometrit ym.)

- Koulutuksemme tavoitteet ovat korkealla, käytetäänkö koulutukseen riittävästi rahaa? Olemmeko liiankin kustannustehokkaita?

(Annual expenditure on core services)
(OECD Factbook 2009 ja Eurostat)

Miksi uudistaa peruskoulua?

- Toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti
 - Milloin kuulit Twitteristä? Onko Spotify käytössäsi?
- Uusi tieto muuttaa vanhoja käsityksiä
 - Solut voi ohjelmoida uudelleen
- Arvostuksen muuttuvat
 - Tänä talvena violetti on muotiväri, ensi talvena...
 - Varhainen välittäminen näkyy tilastoissa
- Osaamisen vaatimukset muuttuvat
 - Tavoitteena kieli- ja vuorovaikutustaitoinen kosmopoliitti, jolla on erityisosaamisen ohella kulttuurista sivistystä?
- Tavoitteet kasvatukselle muuttuvat
 - 1950--2000 kuuliaisesta suorittajasta aktiiviseksi tiedon hankkijaksi
 - 2010-luvulla vastuullisuuden vaatimus nousussa

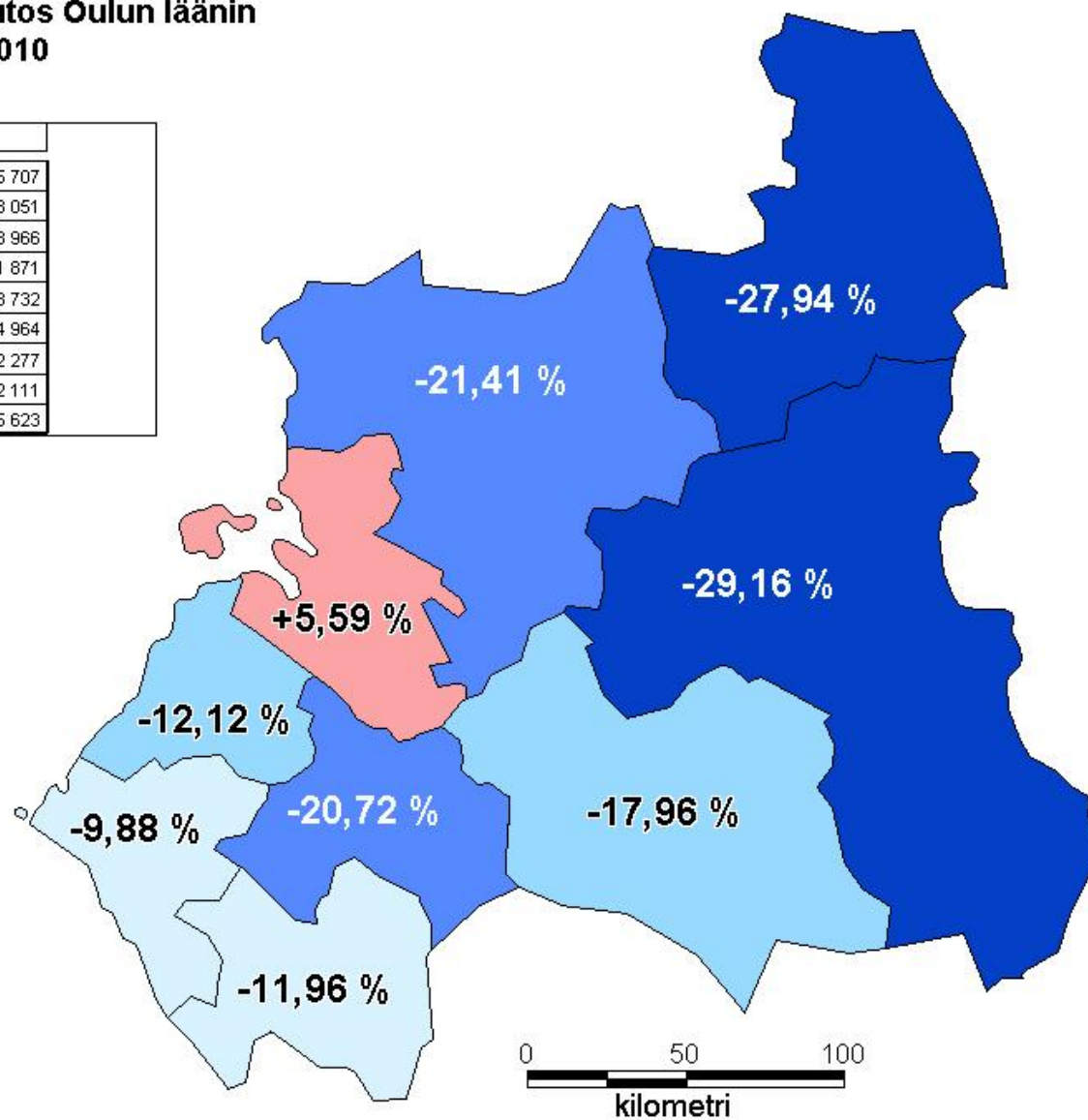

Uudistajan haaste 2010

- Uudistusten / kehittämisen sietokynnys kunnissa ja kouluissa on alhaalla!
- Syitä?
 - Poukkoileva koulutuspolitiikka, esim. ops uudistuksia tehty aina eri formaatilla
 - Lukuisat lyhytkestoiset kehittämishankkeet
 - Pintapuolinen, muodolliseksi jäävä kehittämistyö
 - Kehittämisen tavoitteiden ja käytännön resurssien kohtaamattomuus
 - Prosessien heikko johtaminen
- Laskevat oppilasmäärät, pienevät kunnat, hupenevat resurssit

1-9 vl. oppilasmäärämuutos Oulun läänin seutukunnissa v.2003-2010

Seutukunta	v2003	v2010
Oulun seutukunta	24 347	25 707
Oulun kaaren seutukunta	3 882	3 051
Raahen seutukunta	4 513	3 966
Siikalatvan seutukunta	2 360	1 871
Nivala-Haapajärven seutu	4 239	3 732
Ylivieskan seutukunta	5 508	4 964
Koillismaan seutukunta	3 160	2 277
Kehys-Kainuun seutukun	2 980	2 111
Kajaanin seutukunta	6 854	5 623

Mitä on tarve säilyttää ops näkökulmasta?

- **OPETUSSUUNNITELMA KÄSITTEENÄ TULI LAAJASTI TUTUKSI JA KÄYTTÖÖN VASTA 2000-LUVULLA** (Holappa 2007)
 - Vanha käsite, mutta opetushenkilöstölle vieras
 - Käsite ei ole yhtenäinen, kahden kaupungin opetushenkilöstöllä 22 erilaista painotusta
 - Kuntaprosesseissa merkittäviä eroja
- **Laaja kansallinen opsin perusteasiakirja**
 - Poistettava löysä puhe. Esim. määräys tietostrategian kirjaamisesta opsiin ilman mitään määrittelyä mitä ao käsitteellä tarkoitetaan
- **2000-luvun ops prosessin malli**
 - Kansallinen, paikallinen ja oppilaitostaso
 - Monipuolinen paikallinen ops toimiva käsikirja kunnille ja kouluille
 - Pienten kuntien alueellinen yhteistyö tarpeen – säästää resursseja, lisää osaamispotentiaalia
 - Moniammatillinen toimintatapa opsin työstämisessä
 - Edellytys turvallisen kasvuympäristön luomiselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- **Tuki paikallisille prosesseille prosessiohjaajakoulutustarjonnalla**
 - Kerran vuosikymmenessä tapahtuva uudistamisen vuoksi ei kumuloituvaa osaamista
 - Koulutus ulotettava koko maahan
- **Yhtenäisen perusopetuksen linja**

Mitä on tarve uudistaa? (OPS perusteet)

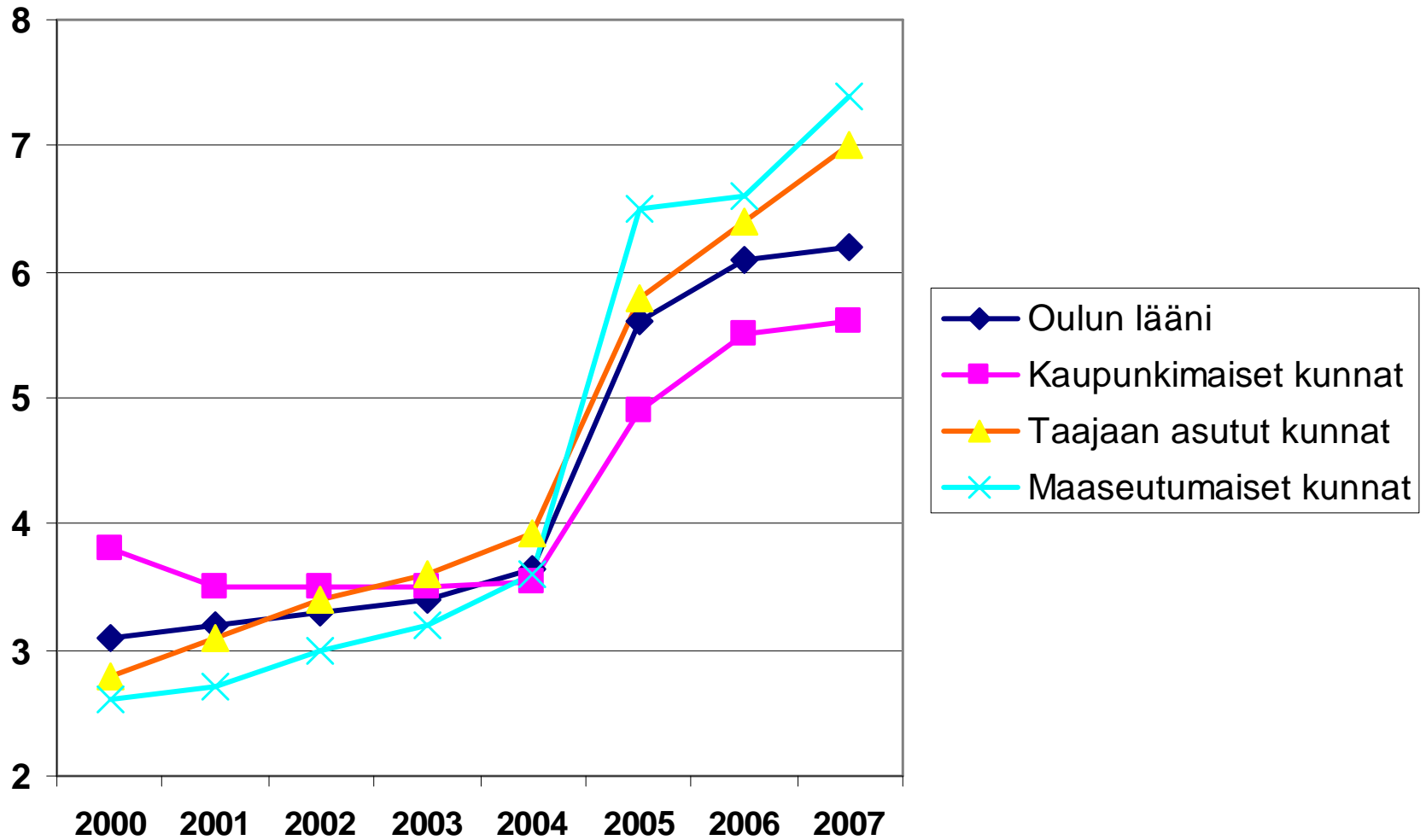
- Tuntijakoa
 - Yksilöllistytävä tasa-arvon käsite otettava huomioon, ei kaikille samaa
 - Irrallisista oppiaineista kohti mielekkäitä kokonaisuuksia, esim. terveystiedon sijaan ihmisenä kasvamisen oppiainekokonaisuus
 - Mahdollisimman vähän ”porrastuksia” eri luokkien tuntimäärissä, lisäävät kustannuksia pienissä kunnissa. Pienet koulut ja yhdysluokkaopetus ovat edelleen määrällisesti merkittävä joukko
 - Monikulttuurisuuskehitys huomioitava, esim. toisen kotimaisen kielen oppimisen vaade etenemisen este
 - Vieraiden kielten opiskelumäärien laskeminen ja kielivalikoiman kapeneminen. A2 sijaan lisää B tarjontaa?
 - Yläasteelle peruskurssien lisäksi valinnaisia soveltavia kursseja
- Oppiainesisältöjä
 - Oppiaineksen pelkistäminen, liian sisällön siivoaminen on tehtävä kansallisella tasolla
- Oppilaan arviointia
 - Opintojen aikaisen arvioinnin ja päättöarvioinnin välille selkeä ero
 - Yksilöllistytävä käsitys oppilaasta edellyttää yksilöä kunnioittavaa arviointia opintojen aikana

Opetussuunnitelmaprosessi on vahva väline koulun kehittämisessä

- 2000-luvun uudistus mm.
 - Loi käsityksen yhtenäisestä perusopetuksesta
 - Edisti varhaista puuttumista / välittämistä ja erityisoppilaiden opetuksen järjestämisestä käytävää keskustelua sekä integraatio / inkluusio ihannetta
 - Sai aikaan erityisopetussiirtojen kasvun (liikaakin ks kuvio 10)
- Aito uudistaminen edellyttää opetusalan henkilöstön laajaa osallistumista prosessiin
- Koulun kehittäminen edellyttää toimintaympäristön muutosten arvioimista – tulevaisuuspohdintaa myös paikallisesti
- Prosessi ilman resursseja ei ole mahdollinen

Erityisoppilaiden määrä Oulun läänissä 2000-2007

Koulukasvatuksen päämäärä

- Kiltti ihminen, jolla on aito halu tehdä hyvää sekä itselle, toisille että ympäristölle
- Vai
- Trendi-ihminen, joka elää ajassa, on itsenäinen ja uusien elämyksien (myös tiedon?) janoinen ikiliikkuja ja etsijä joka ei sammaloidu eikä valita.